

Iva Klak Mršić

Knjižnica Sesvete, Knjižnice grada Zagreba

iva.klak.mrsic@kgz.hr

ISSN 1845-2434

[CC BY 4.0](#)

Margareta Matijević Kunst

Gradska knjižnica Ante Kovačića, Knjižnice grada Zagreba

margareta.matijevic.kunst@kgz.hr

Knjižnica Jelkovec : prvih deset godina

Library Jelkovec : the first ten years

Stručni rad

Sažetak: Cilj je ovoga rada prikazati rad Knjižnice Jelkovec, ogranka Knjižnice Sesvete, u mreži Knjižnica grada Zagreba. Od svog otvaranja do danas Knjižnica Jelkovec djeluje kao jedina kulturna institucija u naselju Novi Jelkovec te je od prvog dana treći životni prostor svoje lokalne zajednice. Kroz knjižnične programe i usluge omogućuje svim svojim korisnicima neformalno cjeloživotno obrazovanje te kvalitetno i smisleno provođenje slobodnog vremena.

Ključne riječi: Knjižnica Jelkovec, Knjižnice grada Zagreba, knjižnične usluge, narodne knjižnice

Uvod

Knjižnica Sesvete osnovana je 1956. godine, a u sastavu Knjižnica grada Zagreba je od 1986. godine. Danas djeluje kao područna knjižnica s ograncima, Knjižnicom Dubec od 1974. godine, Knjižnicom Selčina od 1989. godine i Knjižnicom Jelkovec. U naselju Novi Jelkovec svečano je otvorena Knjižnica Jelkovec 7. prosinca 2012. godine, kao prvi samostojeći objekt u sklopu Knjižnica grada Zagreba. Knjižnica Jelkovec za korisnike je otvorena 10. prosinca 2012. godine te od tada djeluje kao jedini kulturni sadržaj u naselju. Otvorenjem Knjižnice Jelkovec povećao se knjižnični prostor na području Gradske četvrti Sesvete i iznosi 1.746 m², no i dalje nije dostatan; prema Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj s obzirom na broj stanovnika gradske četvrti trebao bi iznositi 2.170 m² (Klak Mršić et al, 2021).

Naselje Novi Jelkovec dio je gradske četvrti Sesvete. U planovima za izgradnju naselja programom poticane stanogradnje koristio se naziv Sopnica-Jelkovec, a kasnije se počeo

koristiti naziv Novi Jelkovec koji se i zadržao. Stambeno naselje gradilo se na osnovi prvonagrađene programske studije, koju su izradili Sanja Gašparović, Darija Maletić Mirko, Nataša Martinčić, Ivan Mlinar, Marija Premužić i Krunoslav Šmit u okviru Zavoda za urbanizam i prostorno planiranje Arhitektonskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Mlinar, 2008: 119). U listopadu 2003. godine održana je javna rasprava te je Prostorno-programska studija stambenoga naselja razrađena Detaljnim planom uređenja naselja koji je usvojen 2003. godine te izmijenjen i dopunjen 2006. i 2007. godine. Plan se donosio za dio građevinskog područja Sesveta utvrđen Generalnim urbanističkim planom Sesveta, površine od 39,5 hektara te za planiranih 9000 stanovnika. Urbanističke značajke naselja su 54 stambene zgrade sa 2.723 stambene jedinice, ortogonalne i linearne koncepcije podijeljene u četiri cjeline, prateći sadržaji te pješačke i perivojne površine koje pokrivaju 63 % površine naselja (Mlinar, 2008: 120). Izgradnja je započela 2006. godine, prvi stanovi useljeni su 2009. godine, a u rujnu s radom započinju Osnovna škola Jelkovec i dječji vrtić En, ten, tini. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u naselju je bilo 4.978 stanovnika, a danas u naselju ima više od 10.000 stanovnika (27. Mjesni odbor Novi Jelkovec - Aktivnosti grada Zagreba).

Knjižnice grada Zagreba predložile su osnivanje ogranka Knjižnice Sesvete u Novom Jelkovcu. Prema Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (1999) planiran je ogranak knjižnice veličine 200 - 300 m², koji bi imao Odjel za djecu i mladež te Odjel za odrasle s fondom knjižne građe oko 10.000 svezaka i ostalim oblicima suvremene neknjižne građe. U prijedlogu plana uređenja sadržaja naselja predviđena lokacija za građevine javne i društvene namjene bila je u bloku A stambenih zgrada te su Knjižnice grada Zagreba tražile da knjižnica bude smještena u prizemlju jedne od planiranih zgrada. Doneseni plan uređenja naselja obuhvaća izgradnju knjižnice kao samostojećeg objekta te tako Knjižnica Jelkovec postaje prva namjenski građena narodna knjižnica u Zagrebu.

Preliminarni prijedlog projekta knjižnice donesen je 2006. godine, arhitektica Ivana Kosier i tvrtka *Jurcon projekt* izradili su 2008. godine idejni projekt knjižnice. Zgrada knjižnice projektirana je kao samostojeći objekt površine oko 900 m² na četiri etaže: podzemna etaža s multimedijalnom dvoranom i spremištem za knjige, prizemlje s informacijskim pultom, prvi kat namijenjen djeci i mladeži te drugi kat namijenjen odjelu za odrasle korisnike (Prlić, 2010). Gradnja objekta knjižnice započela je 2009. godine te je izrađen i elaborat nabave knjižnične građe sa specifikacijom troškova. Tijekom 2010. godine putem sastanka koordinacije pratila se izgradnja objekta, a izrađen je projekt informatičke i RFID tehnologije za knjižnicu te započeta sustavna nabava knjižnične građe. Knjižnica je građena u visinu zbog nedostatka prostora koji je ograničen veličinom parcele, a prema najavama investitora trebala je biti gotova 2010. godine (Večernji list, 2011). Projekt unutarnjeg uređenja knjižnice naručen je 2011. godine, a u veljači 2012. obavljena je primopredaja prostora (Opremanje i izgradnja knjižnice : planiranje i izgradnja Knjižnice Jelkovec).

Od 2010. godine sustavno se pripremao inicijalni knjižni fond od donacija građana, poklona

i otkupa Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport, kao i iz poklona i otkupa Ministarstva kulture te prekobrojn timer primjercima iz cjelokupne mreže Knjižnica grada Zagreba. U prosincu 2012. godine Knjižnica Jelkovec opremljena je početnim knjižnim fondom od 17.000 knjiga, od čega 13.000 svezaka za odrasle, 4.000 svezaka za djecu i mladež i 700 jedinica AVM građe raspoređene na oba odjela (Klak Mršić, 2013). Danas knjižni fond iznosi 22.310 svezaka, od čega 13.961 na Odjelu za odrasle i 8.349 na Odjelu za djecu i mladež te 1.816 jedinica AVM građe (Izvještaj o radu Knjižnica grada Zagreba, 2023).

Knjižnica Jelkovec

Knjižnična zgrada

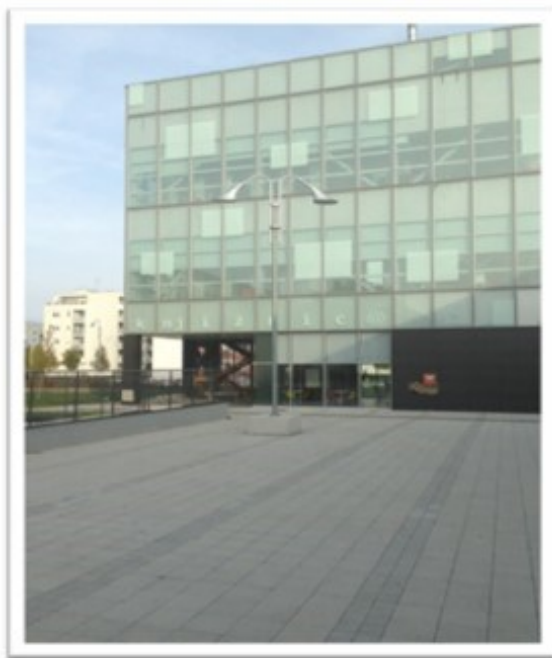
Položaj zgrade Knjižnice Jelkovec (slika 1), u središtu naselja Novi Jelkovec, u skladu je s IFLA-inim smjernicama za narodne knjižnice koje ističu ulogu narodne knjižnice kao javnog prostora i mjesta okupljanja, odnosno društvenu ulogu knjižnice, čemu pridonosi položaj knjižnične zgrade u blizini drugih aktivnosti u naselju. U skladu s preporukama IFLA-ine sekcije za knjižnične prostore i opremu, govorimo o kvalitetama koje mora imati prostor knjižnice: funkcionalnost, prilagodljivost, pristupačnost, raznolikost, interaktivnost, prostor treba biti poticajan, odgovarajući uvjeti za korisnike, građu i opremu, učinkovitost, siguran prostor za ljude, zbirke, opremu i podatke, pogodnost za nove tehnologije.

Prilaz zgradi Knjižnice Jelkovec moguć je s više strana, stepenicama ili rampom sa strane šetnice, a za pješake je pristup preko platoa, ali knjižnica nema parkiralište za automobile. Unutarnje stubište i lift kroz zgradu omogućuju svim korisnicima pristup prostoru i zbirkama. Zgrada ima četiri kata: podzemnu etažu, prizemlje, prvi i drugi kat. U podzemnoj etaži nalazi se multimedijalna dvorana u kojoj se odvijaju predavanja, radionice i izložbe, sanitarni prostor za korisnike, te prostor za djelatnike i spremište knjiga s ugrađenim kompakthusima. U prizemlju je glavni ulaz u knjižnicu, gdje se nalaze informacijski pult i čitaonica tiska, a taj se prostor koristi i za izložbe. Na prvom katu nalazi se Odjel za djecu i mladež, a na drugom katu Odjel za odrasle. Oba odjela jednakog su rasporeda s liftom u sredini odjela, što olakšava snalaženje i korištenje knjižnice korisnicima.

Prostor Odjela za djecu i mladež omogućuje raznolike aktivnosti jer sadrži igraonicu za najmlađe korisnike, multimedijalni dio s računalima i Playstation, pomične police s AVM građom, informacijski pult i čitaonicu te police s knjižnim fondom. Odjel za djecu i mladež najviše koriste najmlađi korisnici i učenici nižih razreda osnovne škole. S obzirom na to da su najbrojniji korisnici Knjižnice djeca, velikim se nedostatkom pokazalo što nema sanitarnih prostorija uz odjel. Na Odjelu za odrasle nalazi se studijska soba, informacijski pult i čitaonica, pomične police za AVM građu, dio Odjela s računalima te police s knjižničnim fondom.

Na svakom odjelu nalaze se fotelje u različitim bojama koje stvaraju ugođaj dnevnog boravaka, dok je namještaj bijele boje s elementima narančaste boje. Pomične police za AVM građu, kao i korita za slikovnice na Odjelu za djecu i mladež funkcionalan su namještaj i omogućuju raznovrsno korištenje odjela. Knjižničarima otežava rad smještaj lifta koji se nalazi u sredini odjela i odvaja ga na dva djela koja nisu pregledna. S vremenom su odjeli opremljeni rolo zavjesama koje se koriste za zaštitu knjižnične građe i korisnika od sunca. S obzirom na to da je knjižnična zgrada staklena uvijek su aktualni problemi ventilacije i klimatizacije koji se pojavljuju ovisno o godišnjem dobu, što se odražava na broj korisnika koji u takvim situacijama smanjeno koriste knjižnicu.

Knjižnične zgrade trebaju biti projektirane tako da odražavaju funkcije knjižničnih službi te da budu pogodne za nove tehnologije, ali IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice podsjećaju da su knjižnične usluge i programi, kao i kompetentni knjižničari, važniji u ostvarivanju zadaća narodne knjižnice od zgrade knjižnice.

Slika 1. Knjižnica Jelkovec

Izveštaj o radu

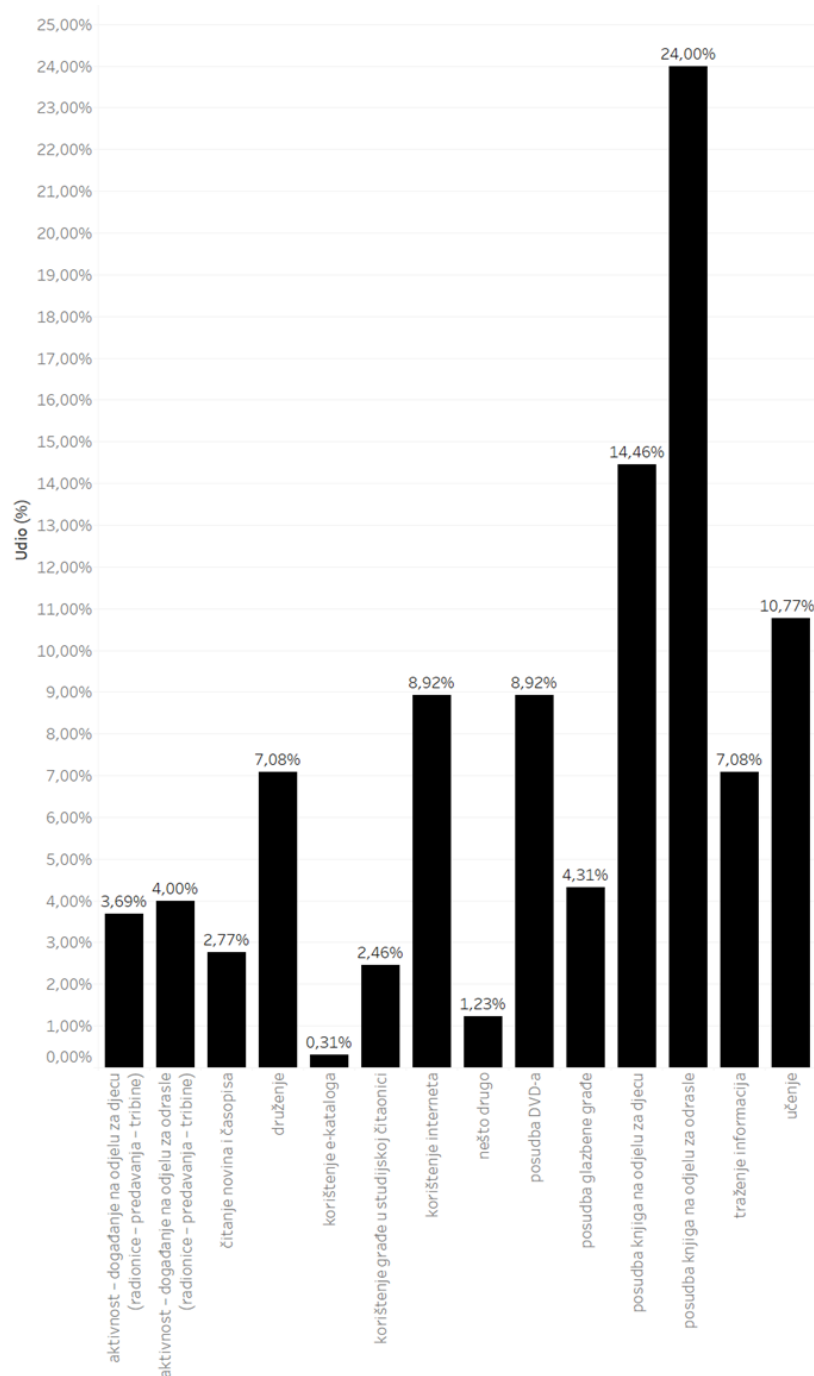
Misija Knjižnica grada Zagreba naglašava ulogu narodne knjižnice kao mjesta koje svojim posjetiteljima osigurava slobodan pristup znanju, informacijama i sadržajima namijenjenima i odraslima i djeci, knjižnice podupiru cjeloživotno obrazovanje korisnika i nastoje osigurati kvalitetno provođenje slobodnog vremena za sve svoje korisnike.

Iz Izveštaja o radu Knjižnica grada Zagreba, Knjižnice Jelkovec vidljivo je da je u 2012. godini tijekom prosinca bilo aktivno 430 korisnika, a poslovanje Knjižnice Jelkovec možemo uspoređivati prema aktivnom broju korisnika od 2013. godine kada je bilo 2.015 aktivnih

korisnika od čega se prvi put upisao 501 korisnik, dok je prvih upisa u 2022. godini bilo 238 od ukupno aktivnih 2.652 korisnika. Porast broja aktivnih korisnika Knjižnica je bilježila do 2020. godine kada je zbog početka epidemije bolesti COVID-19 Knjižnica zatvorena, što je dovelo i do promjena u načinu rada koje su utjecale na broj aktivnih korisnika i posudbu građe, a najviše na pad aktivnosti i broja posjetitelja. Knjižnica Jelkovec djeluje kao kvartovska knjižnica u koju korisnici vole dolaziti i družiti se više nego sudjelovati u virtualnim ili hibridnim programima. Od početka rada Knjižnice Jelkovec 50 % ukupnog broja aktivnih korisnika čine korisnici Odjela za djecu i mladež, taj postotak je porastao na 64 % u 2017. godini kada je omogućen besplatan upis u Knjižnice grada Zagreba za djecu do 15 godina starosti, i od tada u prosjeku iznosi 60 % od ukupnog broja aktivnih korisnika. Besplatan upis djece od rođenja do navršene 15. godine života pokazao se kao dobar način poticanja čitanja i korištenja knjižnica od najranije dobi, jer je vidljivo iz godine u godinu da jednom upisana djeca obnavljaju članstvo (Babić, 2017).

U svom radu Tuškan Mihočić (2011) govori kako ostvarivanjem standarda knjižnice tek stvaraju temelje za uspješno poslovanje i pružanje kvalitetne usluge, ukoliko pretpostavimo da veći prostor, veći fond, više zaposlenih pridonose kvaliteti. No uspješnost u ostvarivanju Standarda ne govori mnogo o uspješnosti poslovanja i kvaliteti usluga, kao ni o zadovoljstvu korisnika knjižnice.

U svibnju 2015. godine provedeno je istraživanje navika i zadovoljstva korisnika u Knjižnici Jelkovec, Knjižnici S. S. Kranjčević i Gradskoj knjižnici. Prethodno istraživanje iz 2008. godine pokazalo je vezu između prostora i zadovoljstva korisnika, što je razlog provođenja istraživanja u novoizgrađenoj Knjižnici Jelkovec. Uspoređujući Izvještaj o radu Knjižnica grada Zagreba iz 2008. i 2015. godine, vidljiv je porast broja aktivnosti i posjetitelja, dok se sredstva za nabavu građe smanjuju. Posudba knjiga glavni je razlog dolaska u Knjižnicu (38 %), dok su brojne druge usluge knjižnice slabo vidljive i malo korištene.

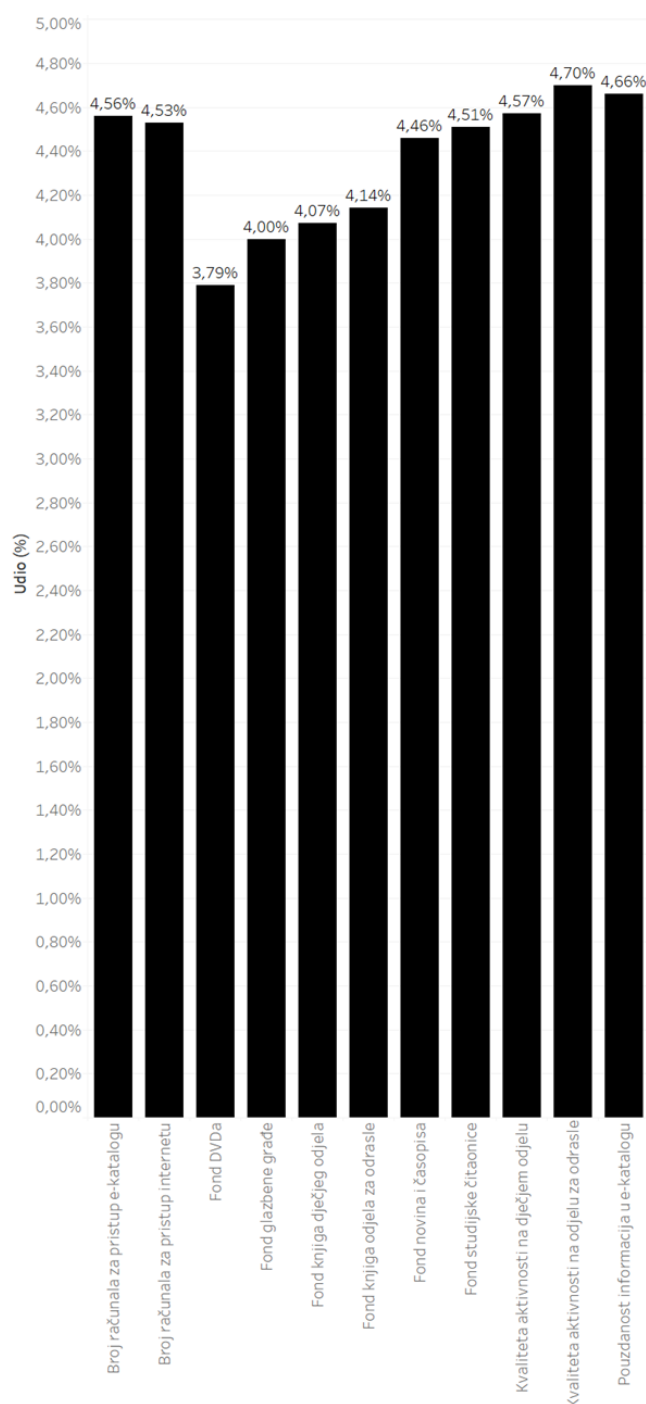

Graf 1. Razlozi korištenja Knjižnice Jelkovec – istraživanje iz 2015. godine

Izveštaj o radu Knjižnice Jelkovec za 2015. godinu govori o 1.762 održane aktivnosti na Odjelu za djecu i mladež i 20.331 posjetitelju, dok u istraživanju prema dobivenim odgovorima tek 4 % ispitanika dolazi u knjižnicu zbog aktivnosti na Odjelu za djecu i mladež.¹ Ispitanici su mogli ocjenama od 1 do 5 ocijeniti svoje zadovoljstvo Knjižnicom te je

¹ Arhiva Knjižnice Jelkovec. (2016) Izveštaj o radu Knjižnice Jelkovec u 2015. godini.

prosječna ocjena zadovoljstva korisnika 4,56. Korisnici su najzadovoljniji kvalitetom aktivnosti na Odjelu za odrasle (u 2015. godini, prema Izvještaju o radu Knjižnice Jelkovec, održano je 25 aktivnosti za 321 posjetitelja na Odjelu za odrasle), zatim kvalitetom aktivnosti na Odjelu za djecu i mladež, brojem računala za pristup katalogu i brojem računala za pristup internetu.

Graf 2. Prosječna ocjena zadovoljstva uslugama Knjižnice Jelkovec – istraživanje iz 2015. godine

Iako su ispitanici davali visoke ocjene u pitanjima zatvorenog tipa, vidljiva je nedosljednost u ocjenjivanju i odgovorima na otvoreno pitanje, u kojima su izražavali svoje nezadovoljstvo fondom knjižne građe (željeli bi više literature za studente, knjige na engleskom jeziku, više novih naslova, više starijih naslova, više lektirnih naslova), no najviše se odgovora odnosilo na zgradu knjižnice (loša klimatizacija, prebučna ventilacija, prehladno, prevruće) korisnici su željeli *Wi-Fi* pristup internetu te da knjižnica organizira predstave, radionice, predavanja, vježbanje (tada u naselju nije bilo sportskih objekata), projekcije filmova i bolji aparat za kavu (Bunić et al, 2017).

Od provedenog istraživanja do danas neke su se primjedbe korisnika uspjele uvažiti, kao što je *Wi-Fi* pristup internetu, veći fond knjižne građe i više građe na engleskom jeziku, ali Knjižnica Jelkovec ne može zamijeniti ostale kulturne institucije kojih u naselju nema. Potrebno je provoditi redovita istraživanja o zadovoljstvu knjižnicom, a rezultate istraživanja koristiti za poboljšanje usluga, zagovaranje ili promociju knjižnica, ali i kao poticaj korisnicima da sudjeluju u kreiranju promjena koje žele vidjeti u knjižnici.

Knjižnični programi i usluge

Odjel za odrasle

Zadaća knjižnice je da za korisnike osigurava raznovrsnu knjižnu i neknjižnu građu te knjižnične programe i usluge. Uz redovne knjižnične programe i usluge Knjižnica Jelkovec provođenjem projekta u suradnji s udrugama civilnog društva nastoji odgovoriti na potrebe ili promjene u lokalnoj zajednici. Udruga Iskra – Centar za edukaciju i savjetovanje prva je uključila Knjižnicu Jelkovec kao partnera u provedbi projekta *Iskra centar za obitelj i zajednicu, Roditeljstvo u ogledalu, Mladi i poduzetni*. Projekti su se bavili temom roditeljstva, komunikacijskih i socijalnih vještina te poduzetništvom, a uključivali su djecu i odrasle (Klak Mršić, 2016).

Projekt *Ars Publicae* bavio se propitivanjem umjetničkog sadržaja u javnom prostoru u novim zagrebačkim kvartovima, Novi Jelkovec i Vrbani III tijekom 2014. godine, a provodila ga je Platforma 1POSTOZAGRAD. Jedan od rezultata ove suradnje je osnivanje Umjetničkog savjeta Knjižnice Jelkovec, koji uz knjižničare čine Saša Šimpraga i Ana Elizabet. U sklopu projekta održana je performativna šetnja u naselju *Izmišljena povijest Novog Jelkovca, Sadnja sekvoje Johna Cagea*, autorski projekt Saše Šimprage proveden u suradnji s Hrvatsko–američkim društvom, *Artists Speed Dating* projekt Martine Miholić i *Premijera III*, jednodnevna aktivnost kojom se ukazivalo na potrebu otvorenja kulturnog centra u Novom Jelkovcu (Klak Mršić, 2015). Pokrenut je *Književni kulturni lift*, idejno nastao iz projekta *Kulturni lift* Matije Kralja i Jelene Pašić, u kojem se svaka dva tjedna objavljuje tekst ili pjesma. Djelovanje Umjetničkog savjeta rezultiralo je zanimljivim izložbama: *Sveta dokolica, Helena, Vintage 8, Izložba astrofotografija, Ilegalna iluminacija, Kuća kraj mora, Suprotstavljanje, vidljivo – nevidljivo* i brojnim drugima.

Od 2015. godine Knjižnica Jelkovec suradnička je knjižnica u projektu *Knjižnica širom otvorenih vrata* Knjižnica grada Zagreba te nastoji raznovrsnim programima socijalne inkluzije senzibilizirati lokalnu zajednicu na različitosti. Suradnja s prvom životnom zajednicom Centra za autizam u Zagrebu započeta je 2013. godine kada su se aktivnosti provodile na Odjelu za djecu i mladež, a od 2017. godine aktivnosti se provode na Odjelu za odrasle (slika 2). Prostor Knjižnice korisnicima projekta služi za radionice, izložbe, čitanje priča, vježbanje, kao i za provođenja radnih zadataka i inkluzivno volontiranje. Svjetski dan svjesnosti o autizmu obilježava se svake godine, predavanjem ili radionicom, a prijašnjih godina i puštanjem plavih balona ispred knjižnice (Klak Mršić, 2016). Od 2014. godine Knjižnica Jelkovec surađuje s Dislociranom jedinicom organiziranog stanovanja Centra za rehabilitaciju Stančić i Centrom Novi Jelkovec koji djeluje u naselju od 2020. godine. Knjižnice grada Zagreba su od 2021. godine uključene u EU projekt *Mreže za razvoj digitalne pismenosti*, a izlaganjem *Knjižnice kao centri digitalne inkluzije* predstavljeni su projekti Knjižnica grada Zagreba koji omogućuju digitalnu inkluziju svim korisnicima knjižnica.

Knjižnica Jelkovec sudjeluje u projektu Knjižnica grada Zagreba *Zelena knjižnica za zeleni Zagreb* od siječnja 2017. godine. U sklopu projekta nastoji različitim aktivnostima poticati zelenu pismenost u lokalnoj zajednici. Čest partner u ovom projektu nam je udruga *Zelene i plave Sesvete* koja organizira ekološke aktivnosti značajne za područje Sesveta i Sesevskog prigorja. Zajednički cilj udruge i Knjižnice je unapređivanje kvalitete života stanovnika lokalne zajednice odnosno naših korisnika (Babić, 2020).

Početak epidemije bolesti COVID-19 2020. godine utjecao je na poslovanje Knjižnice te su knjižničari intenzivno počeli provoditi knjižnične programe u *online* obliku. Kako bi kroz programe ostala dostupna svojim korisnicima, Knjižnica Jelkovec na knjižnične mrežne stranice postavila je aktualna izdanja *Književnog kulturnog lifta* i programe Odjela za djecu i mladež. Projektom *Čitam, preporučujem* Knjižnica Selčina, Knjižnica Dubec i Knjižnica Jelkovec nastojale su poticati čitanje u svojim lokalnim zajednicama u Godini čitanja. Provodilo se prikupljanje korisničkih preporuka knjiga te su najbolje ocijenjene knjige za djecu i odrasle bile istaknute na mrežnim stranicama Knjižnice Jelkovec, Facebooku i stranicama Knjižnice Sesvete te u prostoru Knjižnice Jelkovec (Klak Mršić, 2022).

Iz Izvještaja o radu Knjižnice Jelkovec vidljivo je da korisnici Odjela za odrasle prvenstveno dolaze zbog posudbe knjižne i neknjižne građe, zatim zbog korištenja prostora odjela za učenje ili rada u grupi. Od ukupnog broja aktivnih članova Knjižnice Jelkovec njih 40 % su korisnici Odjela za odrasle, što utječe na manju posjećenost aktivnosti i programa namijenjenih ovoj skupini korisnika.

Slika 2. Odjel za odrasle

Odjel za djecu i mladež

Od početka rada Knjižnice Jelkovec mnogobrojna djeca iz naselja pronašla su na Odjelu za djecu i mladež (slika 3) treći životni prostor, uz školu i dom, te čine 60 % aktivnih korisnika Knjižnice Jelkovec.

U rujnu 2013. godine pokrenut je projekt *Mali pitaju, veliki im čitaju* u suradnji s udrugom Iskra – centar za edukaciju i savjetovanje. Projekt je pokrenut s ciljem unapređivanja vještina čitanja i razumijevanja pročitane kod djece. Korisnici projekta su učenici nižih razreda osnovne škole koji imaju individualne radionice s volonterima. Kasnije je osigurana i pomoć u učenju te je projekt postao stalna aktivnost Odjela za djecu i mladež (Klak Mršić, 2016). Zbog velikog broja upita za pomoć u učenju engleskog jezika od 2014. godine provode se radionice engleskog jezika za djecu i mladež. Zahvaljujući volonterima Knjižnica grada Zagreba, u Knjižnici Jelkovec održavale su se radionice francuskog, švedskog i njemačkog jezika.

Knjižnica Jelkovec 2016. godine postala je suradnička knjižnica u projektu Američkog kutka Zagreb. Knjižnične usluge i programi Američkog kutka Zagreb donose kombinaciju tradicionalnih knjižničnih programa i primjenu novih tehnologija. Korisnici Odjela za djecu i mladež mogli su sudjelovati na robotičkim radionicama s LEGO Mindstorms kockicama, mBot robotima, radionicama s 3D printerom, igraonicama, pričaonicama te sudjelovati u razgovoru s izvornim govornicima (Klak Mršić, 2017). Knjižnicu Jelkovec 2017. godine posjetila je Julieta Valls Noyes, veleposlanica SAD-a u RH, kako bi se upoznala s radom

Američkog kutka Zagreb. Od 2020. godine aktivnosti Američkog kutka Zagreb odvijale su se u *online* obliku, a tijekom 2022. godine počinju se vraćati uživo u knjižnice, što smo željeli naglasiti muralom s likovima iz američke književnosti koji je izradio Noa Pisačić i označava dio Odjela za djecu i mladež gdje se odvijaju aktivnosti Američkog kutka Zagreb (Cvitković et al., 2022).

Srednja škola Jelkovec otvorena je 2014. godine te je početkom sljedeće školske godine započela suradnja s Odjelom za djecu i mladež i to provođenjem *online* anketnog upitnika kako bismo dobili uvid u informacijsku pismenost učenika te tako mogli planirati aktivnosti za ovu skupinu korisnika. Učenici sudjeluju u predavanjima i razgovorima u sklopu nastave na projektima koje provodi Knjižnica kao što su *Američki kutak Zagreb*, *Zelena knjižnica za zeleni Zagreb* i *Knjižnica širom otvorenih vrata*. Mladi od 15 do 17 godina mogu se koristiti knjižničnom građom i uslugama Odjela za odrasle i Odjela za djecu i mladež, no nedostaje poseban prostor u knjižnici koji bi bio za tinejdžere.

Početak epidemije bolesti COVID-19 doveo je do *online* aktivnosti Odjela za djecu i mladež kao što je bio natječaj za eko strip povodom Noći knjige 2020. godine, ili izdanja *Književnog klturnog lifta* kojima su autori bili djeca ili mladi. U Godini čitanja proveden je projekt *Knjižnica u vrtiću*, koji se provodio u sesvetskim knjižnicama u suradnji s dječjim vrtićima kako bi se poticalo čitanje i u razdoblju kada epidemiološki uvjeti nisu dopuštali dolaske djece vrtićke dobi u knjižnice na radionice (Klak Mršić, 2022).

Djeca i mladi imaju specifične obrazovne, kulturne, informacijske i čitateljske potrebe zbog čega knjižničari na Odjelima za djecu i mladež imaju posebnu odgovornost u poticanju čitanja i osiguravanju pristupa znanju i informacijama. Činjenica da se stalno mijenjaju tehnologije i informacijske potrebe uzrokuje osmišljavanje novih knjižničnih usluga i programa kroz koje se raznovrsnim aktivnostima potiče čitanje i provođenje kvalitetnog slobodnog vremena u knjižnici.

Slika 3. Odjel za djecu i mladež

Zaključak

Knjižnica Jelkovec smještena je u središtu naselja Novi Jelkovec i to najbolje odražava društvenu ulogu knjižnice kao mjesta okupljanja u zajednici i mjesta koje osigurava pristup informacijama i znanju. Uz dom i školu ili posao, kao treći životni prostor u lokalnoj zajednici Knjižnica Jelkovec provodi niz raznovrsnih aktivnosti namijenjenih kvalitetnom provođenju slobodnog vremena. Knjižnični programi i usluge namijenjeni korisnicima Odjela za djecu i mladež osmišljeni su kako bi poticali čitanje, razvijali medijsku pismenost i ekološku svijest, dok se za korisnike Odjela za odrasle trebaju nuditi aktivnosti koje pružaju potporu cjeloživotnom učenju i osobnom razvoju pojedinca. Kako bi svojim knjižničnim programima i uslugama zadovoljila različite i promjenjive potrebe zajednice, Knjižnica Jelkovec surađuje s udrugama civilnog društva te pojedincima ili institucijama.

Pokazatelji uspješnosti i vrijednosti rada knjižnice određeni su vrstom građe i usluga, postotkom stanovništva učlanjenog u knjižnicu, brojem posudbi po stanovniku, brojem posudbi jedinica građe te najteže mjerljivom učinku, pozitivnim promjenama koje knjižnica svojim djelovanjem ima na korisnike. Knjižničari Knjižnice Jelkovec nastoje i nastojat će i dalje osluškivati želje i potrebe korisnika te tako planirati knjižnične usluge i aktivnosti i time pridonositi kulturnom sadržaju u naselju.

Literatura:

1. Arhiva Knjižnice Jelkovec. (2023) *Izvještaj o radu Knjižnice Jelkovec u 2022. godini*.
2. Arhiva Knjižnice Jelkovec. (2016) *Izvještaj o radu Knjižnice Jelkovec u 2015. godini*.
3. Arhiva Knjižnice Jelkovec. (2014) *Izvještaj o radu Knjižnice Jelkovec u 2013. godini*.
4. Arhiva Knjižnice Jelkovec. (2013) *Izvještaj o radu Knjižnice Jelkovec u 2012. godini*.
5. Babić, I., Klak Mršić, I. i Krpan, K. (2022) Knjižnica Sesvete kroz suradničke projekte. U: Biščan, F. i Gabriel, D. M. *Mreža narodnih knjižnica - suradnja u razvoju digitalnih usluga i predstavljanju javnosti : zbornik radova / Promjene u narodnom knjižničarstvu - stvarnost, potrebe i suvremeni trendovi : zbornik radova*. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica. Str. 269–281.
6. Babić, I. i Klak Mršić, I. (2020) Knjižnice u plavim i zelenim Sesvetama. *HKD Novosti*, 82. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1651> [06.04.2023.]
7. Bunić, S., Klak Mršić, I., Maras, J. i Mauro, I. (2017) Transverzalno i longitudinalno : istraživanje navika i zadovoljstva korisnika mreže knjižnica. U: Biščan, F. i Gabriel, D. M. *Vrednovanje djelatnosti narodnih knjižnica : zbornik radova*. Zagreb: Nacionalna i sveučilišna knjižnica. Str. 181–202.
8. Cvitković, A. i Klak Mršić, I. (2022) Američki kutak Zagreb: novosti u 2022. godini. *Bez uveza*, 2(2). Dostupno na: <https://sites.google.com/view/bez-uveza/arhiva-brojeva/god-2-br-2-2022/ameri%C4%8Dki-kutak-zagreb-novosti-u-2022-godini> [06.04.2023.]

9. *IFLA library building guidelines : developments and reflections.* (2007) München: K. G. Saur.
10. *IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice.* (2011) Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
11. Klak Mršić, I., Krpan, K. i Pisačić, J. (2022) Provedeni projekti poticanja čitanja u Godini čitanja u Knjižnici Selčina, Knjižnici Dubec i Knjižnici Jelkovec. *Novi uvez*, 37, str. 13–19. Dostupno na: <https://zkd.hr/novi-uvez/novi-uvez-37/> [06.04.2023.]
12. Klak Mršić, I., Babić, I., Krpan, K. i Pisačić, J. (2021) Šezdeset pet godina Knjižnice Sesvete. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 64(2), str.191–209.
13. Klak Mršić, I. (2015) Artists Speed Dating u Knjižnici Jelkovec. *Novi uvez*, 24. Dostupno na: https://zkd.hr/wp-content/uploads/2020/02/novi_uvez_24.pdf [06.04.2023.]
14. Klak Mršić, I. (2013) Otvorena Knjižnica Jelkovec u mreži Knjižnica grada Zagreba. *HKD Novosti*, 58. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/630> [06.04.2023.]
15. Klak Mršić, I. (2016) Suradnja Knjižnice Jelkovec i Centra za autizam – životna zajednica. *HKD Novosti*, 68. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1167> [06.04.2023.]
16. Klak Mršić, I. (2016) Mali pitaju, veliki im čitaju. *HKD Novosti*, 70. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1250> [06.04.2023.]
17. Klak Mršić, I. (2016) Iskra – centar za obitelj i zajednicu. *HKD Novosti*, 70. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1248> [06.04.2023.]
18. Klak Mršić, I. (2017) Robotičke radionice za djecu. *HKD Novosti*, 72. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1322> [06.04.2023.]
19. *Opremanje i izgradnja knjižnice : planiranje i izgradnja Knjižnice Jelkovec.* Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <http://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-jelkovec/o-knjiznici-7117/opremanje-i-izgradnja-knjiznice/28586> [06.04.2023.]
20. *Misija, vizija i strategija.* Knjižnice grada Zagreba. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/o-nama/misija-vizija-i-strategija/222> [06.04.2023.]
21. *Mjesni odbor Novi Jelkovec - Aktivnosti grada Zagreba.* Grad Zagreb. Dostupno na: <https://aktivnosti.zagreb.hr/gradske-cetvrti-19/sesvete/mjesni-odbori-14511/27-mjesni-odbor-novi-jelkovec/15469> [06.04.2023.]
22. Mlinar, I. i Šmit, K. (2008) Urban-planning Parameters in the Analysis of Housing Developments Zapruđe and Sopnica-Jelkovec in Zagreb. *Prostor : znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam*, 16(1) [35], str. 116–125.
23. Prlić, D. (2010) Nova knjižnica u naselju Novi Jelkovec u Sesvetama. *HKD Novosti*, 48. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/271> [06.04.2023.]
24. Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (1999) *Narodne novine* 58, 1071. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_06_58_1071.html [06.04.2023.]
25. Tuškan Mihočić, G. (2011) Mjerenje uspješnosti poslovanja u narodnoj knjižnici.

Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 54(4), str. 211–224.

26. *Večernji list* (2011) „Jelkovec: na rubu grad niknula moderna knjižnica“, 10. 8. Str. 22.